

Til kontrollutvalget i Nesna kommune

Sandnessjøen 23.05.2025

Saksbehandler:
Sekretariatsleder
Tobias Langseth

SAK 09/2025: RAPPORT FORVALTNINGSREVISJON [INTERNKONTROLL]

1: Innledning og bakgrunn

Revisjon Midt-Norge har på oppdrag fra kontrollutvalget utført forvaltningsrevisjonsprosjektet «Internkontroll» og oversendt endelig rapport datert 28. april 2025. Kommunedirektøren ble gitt anledning til å uttale seg om rapporten, og det er avholdt høringsmøte 26.02.2025, med referat gjengitt i vedlegg 1 til revisjonsrapporten [side 47–48]. Jf. avsnitt 1.5 [side 8].

Revisjonsprosjektet har undersøkt følgende problemstillinger:

- Har kommunen et system for internkontroll på overordnet nivå?
- Hva er kommuneledelsens vurdering av egen internkontroll?

2: Kontrollutvalgets oppgaver og rolle

Kontrollutvalgets oppgave er i denne sammenheng å behandle forvaltningsrevisjonsrapporten, og avgi rapport til kommunestyret om at prosjektet er gjennomført samt hvilke resultat revisjonen har gitt. Jf. bestemmelsen i forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 4:

§ 4. Kontrollutvalgets rapportering om forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller

Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller og resultatet av dem.

Kontrollutvalget skal også påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av rapporter om forvaltningsrevisjon følges opp, samt rapportere til kommunestyret om hvordan kommunestyrets merknader er fulgt opp. Jf. bestemmelsene i forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5.

3: Forvaltningsrevisjonsrapportens konklusjoner

Jf. rapportens avsnitt 5.1 [side 44–45]:

Nesna kommune har et system for internkontroll på overordnet nivå. Nesna kommune har etablert de fleste sentrale komponentene som inngår i et system for internkontroll, men mangler fortsatt en samlet, helhetlig struktur og praksis som sikrer koordinert gjennomføring og oppfølging på overordnet nivå. Kommunen rapporterer ikke til kommunestyret om internkontroll slik kommunelovens § 25-2 krever.

Kommunen har en formelt tydelig organisasjonsstruktur med definerte ansvarslinjer. Det gis tilbakemelding om utfordringer knyttet til økonomistyring, systemforvaltning og ledelsesstabilitet. Planverk som beskriver mål og hovedoppgaver finnes, men det er svakheter i oppfølging og operasjonalisering. Revisor er av den oppfatning at også dette kan henge sammen med allerede nevnte svakheter i systemforvaltning og ledelsesstabilitet. Kommunen har etablert et system for dokumentasjon av rutiner og prosedyrer, men manglende oppdatering, ujevn implementering og lav bruk i flere enheter tyder på at systemet ikke fullt ut ivaretar kravet om nødvendige og tilgjengelige rutiner for kommunens hovedoppgaver. Det er stor variasjon mellom sektorene på dette punktet. Helsesektoren har kommet vesentlig lenger enn de andre på dette punktet. Oppvekstsektoren har til nå brukt et eget system, men skal ta i bruk Compilo fra sommeren 2025. Kommunen gjennomfører risikovurderinger i enkelte sektorer, men mangler en helhetlig og systematisk tilnærming som sikrer at risiko for avvik identifiseres og følges opp på overordnet nivå. Nesna kommune har rutiner og praksis for intern rapportering, særlig innen økonomi. Det foreligger ikke dokumentert rapportering til kommunestyret om internkontroll, slik det kreves i henhold til kommuneloven § 25-2.

Resultatene fra spørreundersøkelsen viser at lederne vurderer flere sider av internkontrollen som tilfredsstillende, men ingen gjennomsnittsbetraktninger når opp til beskrivelsen «god». Avvikshåndtering skårer relativt høyt, noe som tyder på at systemene for å følge opp hendelser er kjente og til en viss grad i bruk. Også målforståelse og kommunikasjon om internkontroll vurderes relativt positivt. Samtidig viser undersøkelsen lavere skårer innen områdene rutiner, målsetting for internkontrollen og tilgjengeliggjøring av risikovurderinger. Svarene gir innblikk i hvordan ledere på ulike nivåer oppfatter dagens praksis, og kan danne utgangspunkt for refleksjon og forbedring. Fordi svarene er basert på subjektive vurderinger, og ikke måler faktisk etterlevelse, anbefales det at kommunen selv vurderer funnene opp mot egen kontekst og kjennskap til organisasjonen. Undersøkelsen kan også fungere som et målepunkt for senere vurdering av effekten av forbedringsarbeid. Revisor er av den oppfatning at undersøkelsen til en viss grad støtter revisors egne funn.

4: Forvaltningsrevisjonsrapportens anbefalinger

Jf. rapportens avsnitt 5.2 [side 45].

1. **Kommunen må etablere rutiner for, og gjennomføre politisk rapportering om internkontroll i tråd med kommunelovens § 25-2.** Det bør utarbeides en praksis for systematisk og dokumentert rapportering til kommunestyret som viser hvordan internkontrollen er organisert, fungerer og følges opp.
2. **Kommunen bør ta tydelig stilling til hvordan internkontrollen skal være organisert, hvilke mål som skal gjelde, og hvordan arbeidet skal implementeres på overordnet nivå.** Det bør utvikles en helhetlig struktur som beskriver ansvar, mål, rutiner og oppfølgingsmekanismer. Slike avklaringer kan bidra til styrket forankring, tydeligere retning og bedre mulighet for å vurdere om tiltak har ønsket effekt.
3. **Kommunen bør forbedre forvaltningen og bruken av kvalitetssystemer og rutineverk for å sikre at disse er oppdaterte, relevante og i aktiv bruk på tvers av enheter.** Det bør særlig rettes oppmerksomhet mot områder og sektorer der implementeringen i dag er svak eller uensartet.
4. **Det bør etableres en felles, systematisk tilnærming til risikovurderinger som gjelder hele organisasjonen.** Risikovurderinger bør gjennomføres regelmessig, dokumenteres skriftlig og gjøres tilgjengelig for relevante parter. De bør også brukes aktivt som styringsverktøy i planlegging og prioritering.
5. **Kommunen bør vurdere å følge opp resultatene fra egenvurderingen med refleksjon i ledergruppen og konkrete forbedringstiltak.** Undersøkelsen kan brukes som et utgangspunkt for læring og som et målepunkt for å vurdere effekt av videre utviklingsarbeid.

5: Sekretariatets vurderinger

Under forutsetning av at sekretariatet oppfatter rapporten riktig, konkluderer revisor til dels positivt når det gjelder de problemstillingene som har vært gjenstand for undersøkelse og vurdering. Det er likevel flere mulige forbedringsområder i kommunens internkontroll, og internkontrollrapporteringen til kommunestyret etter bestemmelsen i kommuneloven § 25-2 blir trukket frem som svak.

Når det gjelder revisjonskriterier, metodevalg og datagrunnlag vises det til rapportinnholdet.

Forvaltningsrevisjonsprosjektet vil bli presentert av Revisjon Midt-Norge i møtet.

I følge bestemmelsen i forskrift om kontrollutvalg og revisjon nedenfor skal kommunedirektøren gis anledning til å uttale seg om et rapportutkast ved forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet.

§ 14. Uttalesesrett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Revisor skal sende et utkast til forvaltningsrevisjonsrapport til uttalelse til kommunedirektøren, kommunerådet eller fylkesrådet.

Revisor skal sende et utkast til forvaltningsrevisjonsrapport til uttalelse til det kommunale eller det fylkeskommunale foretaket, aksjeselskapet eller interkommunale selskapet som er gjenstand for forvaltningsrevisjon.

Revisor skal sende et utkast til rapport om eierskapskontroll til uttalelse til selskapet som er omfattet av eierskapskontrollen og til den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierfunksjon.

Uttalelsen skal i sin helhet fremgå av rapporten.

Av kommuneloven fremgår dessuten:

§ 23-5. Rapportering til kommunestyret eller fylkestinget

Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret eller fylkestinget. *I saker som skal oversendes til kommunestyret eller fylkestinget, skal kommunedirektøren gis anledning til å uttale seg før kontrollutvalget behandler saken.*

Utkast til saksfremlegg har i tråd med denne bestemmelsen blitt forelagt kommunedirektøren.

Kommunedirektøren har gitt skriftlig tilbakemelding pr. epost om at det ikke er spesielle kommentarer til sekretariatets saksutredning og forslaget til vedtak.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar forvaltningsrevisjonsrapporten «Internkontroll» avgitt 28.04.2025 til etterretning, og oversender denne til kommunestyret i Nesna kommune for videre behandling.

I denne forbindelse uttaler kontrollutvalget følgende:

Revisjonsprosjektet har undersøkt følgende problemstillinger:

- Har kommunen et system for internkontroll på overordnet nivå?
- Hva er kommuneledelsens vurdering av egen internkontroll?

Så langt kontrollutvalget kan bedømme, konkluderer revisor til dels positivt når det gjelder de problemstillingene som har vært gjenstand for undersøkelse og vurdering. Det er likevel flere mulige forbedringsområder i kommunens internkontroll, og internkontrollrapporteringen til kommunestyret etter bestemmelsen i kommuneloven § 25-2 blir trukket frem som svak. Utvalget henviser til rapportens innhold for nærmere detaljer.

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren merke seg rapportens anbefalinger og forbedringsforslag.

Kontrollutvalget ber videre kommunedirektøren rapportere skriftlig til kontrollutvalget hvordan a) kommunestyrets vedtak er fulgt opp og b) hvilke forbedringstiltak som er iverksatt.

Frist for kommunedirektørens rapportering til kontrollutvalget settes til 6 måneder etter dato for kommunestyrets behandling av forvaltningsrevisjonsrapporten.

Kontrollutvalgets forslag [innstilling] til kommunestyrevedtak er ut fra dette:

Kommunestyret slutter seg til kontrollutvalgets uttalelse.

Kontrollutvalget understreker imidlertid at kommunestyret, som har det øverste ansvaret for å kontrollere kommunens virksomhet, vurderer både rapporten og kontrollutvalgets uttalelse på fritt grunnlag, og at utvalgets innstilling selvsagt ikke utelukker at kommunestyret har egne merknader. Avslutningsvis bemerkes det fra kontrollutvalgets side at et av hovedformålene med kontrollarbeidet i kommunen er å bidra til læring og kvalitetsforbedring over tid. Utvalgets innfallsvinkel er derfor at eventuelle avvik først og fremst bør betraktes i et systemperspektiv.

Vedlegg –

1: Revisjonsrapport avlagt 28.04.2025